

Frið Barnaverndarstofu
17. maí 2011

Alþingi
Erindi nr. P 138/2537
komudagur 17.5.2011

Vísað er til minnisblaðs Barnaverndarstofu, dags. 13.04.2011 vegna flutnings verkefna frá sveitarfélögum til ríkis er varðar rekstur stofnana fyrir börn.

Barnaverndarstofa telur rétt að útfærsla á daggjöldum verði með þeim hætti að þau verði lögð á allar stofnanavistanir óháð því hvers eðlis þær eru. Við það verði miðað að raunveruleg útgjöld sveitarfélaga annars vegar og ríkisins hins vegar verði sem næst því sem verið hefur. Sé litið til heildarkostnaðar vegna reksturs allra stofnana á vegum ríkis og sveitarfélaga óháð núverandi verkaskiptingu, sbr. 79. gr. og 84. gr. bvl., má sjá að kostnaðarhlutfall sveitarfélaga nemur um 23% og ríkisins 77%. Barnaverndarstofa telur rétt að útfærsla daggjalda verði því með þeim hætti að þau taki mið af þessu hlutfalli ásamt raunverulegum rekstarkostnaði ólíkra úrræða sem sveitarfélögum stendur til boða.

Meðfylgjandi er uppfært yfirlit yfir hversu há gjöld innheimta þyrfti hjá sveitarfélögum vegna úrræða samkvæmt breyttri 79. gr. barnaverndarlaga miðað við áætlaðan rekstarkostnað yfirstandandi árs. Gert er ráð fyrir fjórum gjaldflokkum sem endurspeglu ólík úrræði sem standa til boða á vegum Barnaverndarstofu. Almennt þykir rétt að miða við 75% nýtingahlutfall og að innheimt yrði gjald sem næmi um 23% af heildarkostnaði pr. rými eins og fyrr segir.

Miðað við þessar forsendur næmi t.d. gjald fyrir vistun á Stuðlum tæplega 14.000 á dag pr. rými en í því felst að sveitarfélög þyrftu að jafnaði að greiða um 780 þús kr. fyrir hverja meðferð/greiningu en meðallengd meðferðar á Stuðlum eru 8 vikur. Kostnaður vegna langtímameðferðar og vistheimila miðað við þær upplýsingar sem nú liggja fyrir yrði svipaður pr. rými á dag og á Stuðlum, en í eftirmeðferð/sambýlum yrði gjaldið um 5.800 á dag, en gjald fyrir MST fjölkerfameðferð yrði kr. 3.200 pr. rými á dag.

BARNAVERNDARSTOFA

13.04.2011

„Minnisblað Barnaverndarstofu vegna flutnings verkefna frá sveitarfélögum til ríkis“.

Líkt og fram kemur í umsögn Barnaverndarstofu, dags. 7. júní 2010, um tillögur í frumvarpi til breytinga á barnaverndarlögum varðandi breytta verkaskiptingu milli ríkis og sveitarfélaga hvað varðar vistun barna utan heimilis á stofnunum þá er það mat Barnaverndarstofu telur að það sé til bóta að fela ríkinu rekstur slíkra stofnana. Reynsla undanfarinna ára og áratuga hefur sýnt að eingöngu stærstu sveitarfélögin hafa burði til þess að reka slíkar stofnanir og er það eingöngu Reykjavíkurborg sem hefur byggt upp stofnanir fyrir móttöku barna í bráðatilvikum þar sem starfa sérfræðingar í málefnum barna. Átta aðrar barnaverndarnefndir hafa fengið leyfi hjá Barnaverndarstofu til þess að fela einkaheimilum að taka við börnum í bráðatilvikum. Um er að ræða barnaverndarnefnd Kópavogs, barnaverndarnefnd Hafnarfjarðar, barnaverndarnefnd Reykjanesbæjar, barnaverndarnefnd á norðanverðum Vestfjörðum, barnaverndarnefnd Dalvíkurbyggðar og Fjallabyggðar (Útey), barnaverndarnefnd Eyjafjarðar, félagsmálaráð Hornafjarðar, félagsmálanefnd Árborgar og félagsmála- og barnaverndarnefnd Þingeyinga. Barnaverndarstofa telur ástæðu til þess að leggja áherslu á að á engum framangreindra heimila eru sérfræðingar í málefnum barna heldur er fyrst og fremst um að ræða venjulegar fjölskyldur sem eru reiðubúnar að taka við börnum í slíkum tilvikum. Það er því eingöngu um þriðjungur barnaverndarnefnda sem hafa reiðubúin úrræði til þess að taka við börnum í bráðatilvikum og þurfa því að finna slík heimili í hvert skipti sem upp koma mál þar sem vista þarf börn í bráðatilvikum.

Alls bárust Barnaverndarstofu 74 umsóknir frá barnaverndarnefndum um leyfi samkvæmt 84. gr. barnaverndarlaga árið 2010. Eru þær umsóknir vegna vistunar barna í skamman tíma, þ.e. í allt að þrjá mánuði á einkaheimilum sem ekki hafa fengið leyfi til þess að vista börn á grundvelli barnaverndarlaga. Þrátt fyrir að gera megi ráð fyrir að í mörgum tilvikum hafi verið fullnægjandi að vista börnin á einkaheimilum þá fær Barnaverndarstofa árlega nokkurn fjölda símtöl frá starfsmönnum barnaverndarnefnda vegna mála þar sem talin er þörf á að vista barn þar sem til staðar eru fagmenn. Í þeim málum eru ástæður vistunar margþættar, t.d. gæti verið um að ræða grun um alvarlega vanrækslu, áhyggjur af því að foreldrar geti ekki tryggt öryggi barns eða grun um að barn hafi verið beitt líkamlegu eða kynferðislegu ofbeldi. Málin eiga það hins vegar sameiginlegt að þörf er á því að sérfræðingar fylgist með barninu og meti líðan þess í þeim tilgangi að leggja mat á hvaða aðstoð og stuðning barnið og fjölskyldan þarf. Einnig kunna upplýsingar, sem þessir sérfræðingar afla, að skipta sköpum fyrir framhald málsins, bæði hjá barnaverndarnefnd og lögreglu, ef málið er þess eðlis að aðkoma hennar telst nauðsynleg. Eðli málsins samkvæmt eru þessi mál flest af suðvesturhorni landsins, þar sem flestir landsmenn búa, en þó koma árlega upp mál utan höfuðborgarsvæðisins þar sem þörf er á slíkri vistun. Hafa börn utan Reykjavíkur hingað til ekki fengið sambærilega þjónustu og börn í Reykjavík þar sem eingöngu Reykjavíkurborg hefur yfir slíku heimili að ráða. Er því langt frá því að börn hér á landi sitji við sama borð hvað varðar þjónustu að þessu leyti, sem telja verður bagalegt og ekki í samræmi við 1. mgr. 65. gr. eða 1. og 3. mgr. 76. gr. stjórnarskrárinnar.

Hvað varðar þörf fyrir slík úrræði þá hefur það verið mat Barnaverndarstofu, þegar litið er til mikillar nýtingar á Vistheimili barna í Reykjavík, að þörf sé á a.m.k. einu sambærilegu heimili

þar sem væru um það bil 6-8 rými. Fær Barnaverndarstofa ekki séð að rekstrarlegur grundvöllur sé fyrir slíku heimili utan höfuðborgarsvæðisins. Myndi slíkt heimili nýtast þeim hópi barna sem nú eru vistuð utan heimilis skv. 84. gr. Að auki gæti slíkt heimili nýst í þeim tilvikum þar sem vista þarf ung börn (á aldrinum 10-12 ára) utan heimilis í bráðatilvikum vegna alvarlegs hegðunarvanda, en ekki hefur þótt forsvaranlegt að vista þau börn á neyðarvist Stuðla, þar sem almennt eru eldri börn og því ekki forsvaranlegt að vista yngri börnin með þeim hópi.

II.

Hvað varðar hugmyndir um teymi ráðgjafa sem gæti ráðlagt nefndum og einkaheimilum vegna barna, sem vista þarf utan heimilis í bráðatilvikum, þá er ljóst að slíkt teymi væri nokkuð dýrt, enda krefðist það þess að greiða þyrfti 3-4 sérfræðingum fyrir slíka vinnu. Telur stofan ekki að rekstargrundvöllur sé fyrir slíku teymi einu og sér þar sem sú þjónusta væri ávallt takmörkuð. Að auki væri það ávallt hluti af starfi slíks teymis að meta í hvaða tilvikum nauðsynlegt er að vista barnið á sérhæfðri stofnun líkt og Vistheimili barna er, enda ljóst af þeim málum sem stofan hefur komið að að nokkur þörf er á slíkri vistun. Fær stofan því ekki séð að slíkt teymi myndi leysa þann vanda sem nú er uppi vegna mismunandi aðgengis barna að þjónustu eftir búsetu. Það er hins vegar mat Barnaverndarstofu að ef komið á fót heimili til þess að taka við börnum í bráðatilvikum þá geti starfsfólk slíks heimilis jafnframt sinnt ráðgjafarhlutverki til barnaverndarnefnda og eftir atvikum komið að málum þar sem börn eru vistuð á einkaheimilum á vegum barnaverndarnefnda, bæði með ráðgjöf í gegnum síma og í undantekningartilvikum með því að koma á staðinn til þess að meta ástand barnsins, m.a. m.t.t. þess hvort nauðsynlegt sé að vista barnið á þar til gerðri stofnun.

II.

Eins og fram kemur áður nefndri umsögn Barnaverndarstofu vegna frumvarpsins þá er það eindregin afstaða stofunnar að tryggja þurfi stofunni nauðsynlegt fjármagn til þess að byggja upp umræddar stofnanir fyrir barnaverndarnefndir. Hefur stuðningur Barnaverndarstofu með breyttri verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga að þessu leyti því verið háður því að stofan fái nauðsynlegt fjármagn til þess að geta sinnt þeirri skyldu að tiltæk séu úrræði til þess að taka við börnum samkvæmt breyttri 79. gr. barnaverndarlaga.

Á vormánuðum 2010 tók Barnaverndarstofa saman gróft yfirlit yfir hversu há gjöld innheimta þyrfti vegna úrræða samkvæmt breyttri 79. gr. barnaverndarlaga og leiddi sú athugun í ljós að daggjald fyrir úrræði á borð við Vistheimili barna myndi nema um það bil 40 þúsund kr. á dag. Mánaðargjald fyrir rými á slíkri stofnun myndi því kosta barnaverndarnefnd um 1,2 milljón kr. á mánuði miðað við verðlag á árinu 2010 (sjá nánar fylgiskjal 1). Telur Barnaverndarstofa því að sú leið, sem lögð er til í frumvarpinu, sé ekki framkvæmanleg. Barnaverndarstofa er í sjálfu sér ekki mótfallin því að barnaverndarnefndum verði gert að greiða fyrir þau úrræði á vegum stofunnar sem nefndirnar nýta sér. Hefur það hins vegar verið mat stofunnar að til þess að slíkt sé gerlegt verði fjárhæðirnar að vera mjög hóflegar, líkt og nú er innheimt vegna meðferðarviðtala í Barnahúsi. Annars skapast annars vegar sú áhætta að nefndirnar nýti sér ekki úrræðin og hins vegar sú hætta að nefndirnar greiði stofunni ekki fyrir þjónustuna, en bæði tilvikin hefðu þær afleiðingar að stofan færi langt fram úr fjárlögum á hverju ári.

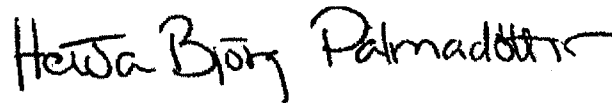
III.

Samkvæmt framansögðu er það niðurstaða Barnaverndarstofu annars vegar að staðan á úrræðum fyrir börn sem þurfa vistun í bráðatilfellum sé ekki forsvaranleg og að börn utan Reykjavíkur fái ekki þá sérfræðipjónustu sem ákvæði barnaverndarlaga gera ráð fyrir. Því sé brýnt að flytja bráðavistun barna á stofnunum frá sveitarfélögum til ríkis. Hins vegar er það niðurstaða Barnaverndarstofu að ríkið þurfi að leggja til fjármuni til þess að unnt sé að byggja þjónustuna upp og tryggja jafnan aðgang barna að sérfræðipjónustu utan heimilis í bráðatilvikum.

Virðingarfyllt
f.h. Barnaverndarstofu

Bragi Guðbrandsson
forstjóri

Heiða Björg Pálmadóttir
lögfræðingur

	Kostn. á ári	rými	rými á ári	rými á dag	gjald m.v. 100% nýtingu	gjald m.v. 75% nýtingu	Áætlaðar árstekjur
Stuðlar	199.000.000	12	16.583.333	45.434	10.326	13.940	45.834.433
Langtímameðferð og vistheimili	461.436.000	28	16.479.857	45.150	10.261	13.853	106.279.686
Eftirmeðferðarheimili og sambýli	27.357.000	4	6.839.250	18.738	4.259	5.749	6.300.968
MST	120.000.000	32	3.750.000	10.274	2.335	3.152	27.638.854
	<u>807.793.000</u>						186.053.942

	Kostn. á ári	rými	rými á ári	rými á dag
Geldingalækur	105.000.000	6	17.500.000	47.945
Háholt	96.000.000	5	19.200.000	52.603
Laugaland	91.000.000	7	13.000.000	35.616
	<u>292.000.000</u>	<u>18</u>		
Hraunberg	60.518.000	3	20.172.667	55.268
Laugarásvegur	108.918.000	7	15.559.714	42.629
	<u>169.436.000</u>	<u>10</u>		
Ásvallagata	27.357.000	4	6.839.250	18.738